بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2016/HC-A/31
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް:
  - ނަން: މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ގ.ޕޯރުވިލާ/ ކ.މާލެ
  - އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A011414
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:
  - ނަން: އަރުވާރި ޓޫރު ކޮންޓްރެކްޓަރސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހ.އަތޮޅުގެ/ ކ.މާލެ
  - ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0678/2006
- ތަދައްޚުލްވި ފަރާތް:
  - ނަން: ޑިސްކަވަރ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހ.އޯކިޑްމާގެ/ ކ.މާލެ
  - ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-0495/2013
- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 16 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1437 / 26 ޖެނުއަރީ 2016 • ނިމުނު ތާރީޚު: 01 ޝައްވާލް 1438 / 24 ޖޫން 2017

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާގެ ނަންބަރު: 175/Cv-C/2014
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ކޮންޓްރެކްޓުގެ އެއްގޮތަށް އެސްޓިމޭޓްކުރި ޕޭމަންޓްތަކުން ކޮންޓްރެކްޓުގެ މުއްދަތަށް ދައްކާފައިނުވާ ފައިސާ ދައްކަން ނިންމަވައި ދެއްވުމަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 20 ޖެނުއަރީ 2014   * ނިމުނު ތާރީޚު: 15 ނޮވެމްބަރު 2015
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޢުލޫމާތު:

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޣަނީ ސަޢީދު، ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ދީދީ، ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްރައޫފު އިބްރާހީމް

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޤަޟިއްޔާ ނިޔާކުރައްވާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަހަމަކަމުގެ ދުވަސްތަކުގެ އަމަލުކުރަން އިސްތިއުނާފު ކުރިޔަށް ގެންދިއުމާއި ބ.ފެހެންދޫ ފޮނުވައިދިނުން އިތުރުކުރުން ދޫކުރިގެ ހަމަޖެހުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުން ބެލުމަށް ފޮނުވުމަށް ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. އަދި މިއަށްފަހު ފުރަތަ ޓްރާންސްޕޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އަދި ބަދަލުކުރުން ފަހުލެވި.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތަކީ، އޮފީހުގެ ލާމު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދިޔައީ ރަޖިސްޓްރީ ޢުމުރުން އެޤަޟިއްޔާއަށް، އޮޑިޓަރު ލާމު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު C-678/2006) ގެ އަނބުރާ އަދާކުރަންޖެހޭ ކުންފުނިން ލ.އޮޑިޓަރުގެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެސް ކޯޓުގެ ނަޒަރުން ވިޔަފާރިކުރި ކުންފުނީގެ ބަޔާން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދި ކޯޓުގެ ހިއްސާ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ ބަލައިގަތުމުން، ފިޔަވަޅުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ކުރިމަތިލާން ކުންފުނީގެ ހިސާބު ހައިސިއްޔަތުގައި އަދި ފުރަތަމަ ދަރަނީގެ އެއްވެސް ވަކިޢަމަލެއް ހިސާބުތަކަކީ ހިސާބުތަކުގެ ހައިސިއްޔަތުގައި، ކުންފުނިން ނަގާފައިވާ ލޯނުތައް ގަބޫލުކުރިގޮތަށް ފެށިގެން ގޮތަކީ އަދި ރިސީވަރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ދަރަނިވެރިން ފަރާތުގެ ހައިގެ ކުރިން ފޮނުވުނު ކަނޑައެޅުމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 73 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އަދި (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޯޓުގެ ރައްޔިތުން ހައިރާންކުރުވައި އޮޑިޓަރު ލާމު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ދައްކަން ބ.ފެހެންދޫ/ މާލެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދަރަނިވެރިން ބަލާފައިވުން މިއަދާލަތުގައި އަމުރުކުރައްވައި،

އެޤަޟިއްޔާގައި ސިވިލް ކޯޓުން ގޮތްކުރި ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން، "ދޫދުވަ" އޮޑިޓަރު ލާމު ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު C-678/2006) ގެ އަނބުރާ އަދާކުރަންޖެހޭ ކުންފުނިން ލ. އޮޑިޓަރުގައި ޖަމާކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެސް ކޯޓުގެ ނަޒަރުން ވިޔަފާރިކުރި ކުންފުނީގެ ބަޔާން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދި ކޯޓުގެ ހިއްސާ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ ބަލައިގަތުމުން،

ވިއްކާފައިވާ މުއްދަތުގެ ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި ކުންފުނީގެ ހިސާބު ހަމަވުމާއި އަދި ދުރުތަކު ދަރަނީގެ އެއްވެސް ވިޔަސަރަހައްދު ހުރިފައިސާކަމަށްވާތީ، އެކަމަކު، ކުންފުނިން ނަގާފައިވާ ލޯނުތަކުން ގެރެންޓީދިނުމުގައި ވިއަދުގެ ހައިޕޮތެކޭޓްކުރުމާއި އަދި ބިއްސާކޮށްގެ ހައިޕޮތެކޭޓުގެ ދިޔައީފައިވާ ޕްރޮޕަޓީގެ އަޑުގެން ސާބިތުކުރެވޭ ކަމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 73 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) އަދި (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޯޓުއަމުރަށް ނުކުރިނަމަވެސް ޢައްވާލު ލިބޭ ހުއްދަ ހުރި ވިޔަފާރި ވެވިދާނެ މަޢާމަލާތް ތ.ވާރިވޮ/ ފާތު ޕްރޮޕަޓީގައި ކަމަ މި ދައުވާއަކީ ސާބިތުވާ ގޮތެއް،

މިދައުވާގައި ކޮންޓްރެކްޓާއި ޚިލާފުވެފައިވާ ދެފަރާތް ޝަރީޢަތުގައި ފައިސާ ދައްކާފައިވާ ގޮތުން ހަމަގޮތުގައި ދައުވާއެއްކަމަށްވާތީ، މިފަރާތުން ޝަރުޠު ފައިސާ ދައްކާފައިވާ ގޮތުން ޝަރުޠު މިދެފަރާތުގެ ގޮތުން މުޢާމަލާތު ހަމަހަމަކޮށްދިނުމަށް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އަސާސީ ގަވާއިދުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ،

ދަރަޖަގެ ދޮގުދޮގައި ޝަރުޠު މުޢާމަލާތް ހިއްވަރުކަރުދާހާއި ވަކިގޮތަކަށް އަމަލުކުރަމުން ކޮންޓްރެކްޓުގެ އަސާސީ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިގެންވާގޮތަކީ، އަސާސީ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިގެންވާ އިޖުރާއަތުގެ ފާރަވެރިކަމަށް ސަމާލުކަން ދެވިފައި، މުޢާމަލާތް ހަމަހަމަކުރަން ދެގޮތުގެ ޝަރުޠުތަކުގައި އަމަލުކުރަމުން ކަނޑައެޅިގެންވާ ޝަރުޠުތަކަށް، އެގޮ ވަޒަންކުރުމަށް މިސާލުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ،

މުޢާމަލާތް ޝަރީޢަތުން އަމަލުކުރަމުން ކޮންޓްރެކްޓުގެ އަސާސީ ގަވާއިދުގައި ދަރަޖައެއް އެއްބަސްވުމާއި އިޖުރާއަތުގެ ފާރަވެރިކަމުން މި މުޢާމަލާތް ހަމަހަމަކުރުން ވާނީ، މި މުޢާމަލާތުގައި ސާބިތުވުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅިގެންވާ ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލާފައިވާ ފާރަވެރިކަމެވެ." މިދައުވާއިންނެވެ.

02- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ނިމިފައިވާ ޝަރީޢަތް އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތައް އެއްގޮތް ނުވާގޮތަށް ޝަރީޢަތުގައި އިސްތިޢުނާފުކުރަމުން އަދި ތ.ވާރިވޮ ފުރަތަމަ ޕްރޮޕަޓީ ދިޔުމުގެ ގޮތުގައި 3 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އިސްތިޢުނާފުގައި ބުނާގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ؛

- ޤާނޫނުގެ ނުކުތާއަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2013 (އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 15 ވަނަ މާއްދާއި، "ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ދިފާޢުގައި ނުކުތާއާއި ބެހޭ ގަވާއިދު" ގެ 2 ވަނަ މާއްދާ (ށ) އާ ޚިލާފަށް މުޢާމަލާތު ނިންމާފައިވާކަމަށްބުނާ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، "ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ އިޖުރާއީ ނުކުތާތައް ބެހޭ ޤަވާއިދު" ގެ 2 އަދި 4 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް [illegible] ހިނގާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށް [illegible] ހިނގާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

03- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޤަޟިއްޔާ ހިނގައިދިޔަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] އަދި ޖ. [illegible] [illegible] [illegible] ވަކީލުން [illegible] ހުށަހެޅުއްވި ނުކުތާތަކާއި، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ހ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ޖ. [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖ. [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "ކުންފުނީގެ ހިއްސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 81 ވަނަ

މާއްދާގައި، ކުންފުންޏާއި ކުންފުނީގެ ހިއްސާދާރުންގެ ދެމެދުގައި މައްސަލައެއް ޖެހިއްޖެނަމަ އެމައްސަލައެއް ހައްލުކުރަންޖެހޭނީ އާބިޓްރޭޝަން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ހިނދު [illegible] [illegible] އެއްގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ނ) ދެވަނަކަމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2013 (އާބިޓްރޭޝަން ޤާނޫނު) އަށް ބަލާއިރު، ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި، ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ހިނދަކު، އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތައް ހިނގާނީ، އާބިޓްރޭޝަންގެ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، އާބިޓްރޭޝަން ހިނގާތަނަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ [illegible] [illegible] [illegible]، އާބިޓްރޭޝަންގެ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، އާބިޓްރޭޝަން ހިނގާ ތަނަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާއާއި 40 ވަނަ މާއްދާއާއި 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތައް އެ އާބިޓްރޭޝަން [illegible] [illegible] އެހެން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] 15 ވަނަ މާއްދާގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ރ) ތިންވަނަކަމަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ އިޖްރާއީ ކަންކަމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، [illegible]، [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނުކުތާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ އިޖުރާއީ ނުކުތާއެއް ކަމާ ގުޅުވައިދެވޭ ބަޔާން ގޮތެއް މިވަނީ ނަގާފައިވާ ނުކުތާއެއް ނޫންކަން އެނގެއެވެ.

ވީމާ، އިސްވެ ސަބަބުތައް އަރުވައިން ހުރުމުން މިމައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޝަރީޢަތުގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭހާ ސަބަބެއް ފެނިފައިނުވާތީއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

މިހެންވީމާ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޝަރީޢަތުގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ގ.ވޯރުވޯ/ މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ދިދިގެ ވަކީލުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެކޯޓުގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެނައުމަށް ފުދޭ ސަބަބެއް އަދި ފޯރުކޮށް ސަބަބެއް ވިއަސް ފެންނާން ނުވާތީ މިމައްސަލަ ބައްލަވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުން އިއްތިފާޤުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 175/Cv-C/2014 ޝަރީޢަތުގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް ގެންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ނުވާތީ އަޣުލަބިއްޔަތުގެ މަތިން ޙުކުމްކުރީމެވެ.